

418

Dl. Ramaseter R
I. Disztér 2. Ilc. 8.

am 220. szám

1929 Szeptember 27 Péntek

5689 év Elul 22 *

UJ KELET

ZSIDÓPOLITIKAINAPILAP

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.

Str. Bog. Maria No. 33. Tel. 4-13

és a

LLOYD EXPRESS

Str. Golu No. 20. Telefon 14-55

hirdetési irodák vesznek fel

Változások előtt

— Külpolitikai helyzet —

A népszövetségi tanács szeptemberi ülészaka véget ért. Ez az ülészak kivételesen rendkívüli eseményekben volt gazdag. Sok olyan elvi kérdés tisztázódott, amelyeknek tisztázódásáról mindezt ideig nem eshetett szó. A Kellogg-paktum és a népszövetségi alapokmány összhangba hozatala ugyan még nem történt meg, de minden kilátás és biztosíték megvan arra, hogy a jövő ülészakon ez is tisztázódni fog. Az elavult nemzetközi szerződés hatályon kívül helyezésének ügye, Franciaország és szövetségeseinek minden ellenállása ellenére is tisztázódott, még pedig az angol delegátusok intenciója szerint. A tengeri leszerelés és a szárazföldi leszerelés problémája a megvalósulás stádiumába jutott s a külpolitika minden ágában, ugyancsak minden országban érezteti hatását az angol munkáskormány külpolitikai célkitűzése, mely a világ pacifikálását emlyes lendülettel vette a kezébe.

Az új külpolitikai irányzat azonban az egyes országok belpolitikai életében is érezteti hatását. Az angol kormány tudatában van annak, hogy külpolitikai céljai és tervei csak abban az esetben juthatnak a valódi érvényesülés terebélyére, ha azoknak az országoknak belpolitikai élete is balra toldódik el, amelyek eddig külpolitikai viszonylatban is a militarizmus s az imperializmus szolgálatában állottak. Anglia a hági konferencián és részben a legutóbbi genji ülészak sikere után újra visszaszerezte azt a világpolitikai tekintélyt, melyet a békekötések óta, legalább is kontinentalis viszonylatban, csaknem kizárólagosan Franciaország mondhatott a magáénak. Anglia ma már irányt és utat szab az európai népeknek s azokat akarva, nem akarva befolyásolja egy új európai atmoszféra megteremtésében.

Ennek ma már pozitív jelei vannak az európai országok belpolitikai életében. A litván diktátornak, Woldemarznak bukása, közvetve MacDonald beavatkozása, nek köszönhető. Az a nagy demokratikus mozgalom, mely Magyarországon egyre szervezettebben és egyre hevesebben dönteti a tilkos diktatura ércapuit, szintén az angol munkáskormány befolyásának, biztatásának, sőt közvetett támogatásának köszönhető elindulását. Az a tény, hogy a reaktív Heimwehr, mely Ausztriában az alkotmány és a demokrácia vívmányait puccsal akarta felrögzíteni, az utolsó percben mégis megretírt és most már vereségszámba menő koncessziókkal akarja levezetni a belpolitikai feszültséget, szintén nagyrészen a MacDonald-kormány esendés, de annál energikusabb nyomásának köszönhető. A csehszlovák kormányválság, a Tuka-per s a parlament feloszlása, ha nincs is szoros összefüggésben az angol külpolitika tevékenységével, mégis e demokratikus állam reorganizációjának síkjára esik. Nagyon valószínű ugyanis, hogy az új parlamenti választások Csehszlovákiában is erős baloldali eltéréseket fognak eredményezni s az ottani fascista mozgolódások élet is leköszörülnek.

Az az erély, mellyel a német rendőrség a jobboldali terroristák lefűléését és ártalmatlanná tételét végzi, szintén a német demokrácia biztonságérzésének megnyilvánulása, mely nem kismértékben támaszkodik az angol munkáskormányra s a német demokráciával szemben éreztet szimpátiájára. Egyedül Franciaország áll

még a maga nagyhatalmi pozíciójával elszigetelten és bizonyos mértékig ellenségesen az angol külpolitikát koncepcióval szemben, azonban a munkáskormány fokozódó sikere minden valószínűség szerint Franciaországban is elősegítik a ha-

ladó erők előretörését s úgy a bel-, mint a külpolitikában való érvényesülését.

Mindaz annak bizonyossága, hogy a külpolitikai konstellációk és irányzatok nem különbözhetnek el az egyes országok belpolitikai irányzatától s amennyiben kül-

politikai vonatkozásban a béke, a haladás, a multakkal és ártalmas tradíciókkal való szakítás tör előre felhárthatatlannal, úgy az európai országok belpolitikája sem zárkozhat el hermetikusan ennek az irányzatnak a követésétől.

Bezárult a Népszövetség szeptemberi ülészaka

Genf, szept. 26. A népszövetségi közgyűlés ma tartotta záróülését. A főbizottságok több jelentésének elfogadása után Guerrero elnök záróbeszédében utalt arra, hogy az ülészak folyamán tizennégy újabb tagállam, köztük három nagyhatalom is elfogadta a hági nemzetközi döntőbírószághoz kötelező igénybevételéről szóló fakultatív záradékot. Ez a tömeges csatlakozás a döntőbírószághoz elv végleges győzelmét jelenti és emeli úgy a bíróság, mint a Népszövetség tekintélyét. Pontos működését fejtette ki a Népszövetség annak

a póttjegyzőkönyvnek a megalkotásával és elfogadásával, amely lehetővé teszi, hogy az Északamerikai Egyesült Államok is csatlakozzanak a hági állandó nemzetközi bíróság igénybevételéhez. Kiemelte Guerrero, hogy a latin-amerikai államok is egyre nagyobb tekintélyre tesznek szert a nemzetközi közéletben és a népszövetségben és annak a reményének adott kifejezést, hogy rövidesen ezek a délamerikai államok is bekapcsolódnak a népszövetségi munkába, amelyek ma még nem csatlakoztak.

Genf, szept. 26. A kisantant államainak külügyminiszterei ma délután Genfben hosszabb megbeszélést folytattak, amelyen megállapították, hogy a legközelebbi konferenciát Csehszlovákiában tartják meg. A három külügyminiszter foglalkozott még a Jugoszlávia és Bulgária viszonyának rendezésére hivatott tárgyalások anyagával és megvitatta az ausztriai helyzettel kapcsolatban a három országot és Ausztriát érintő kérdéseket.

Kétmilliárd lejes panamát fedeztek fel a földmívelésügyi minisztériumban

Bucaresti-Bukareszt, szept. 26. Az Uj Kelet tud.) Az Aleváru jelentése szerint Mihalache földmívelésügyi miniszter közvetlenül hivatalának átvétele után, egy évekre visszamenő vizsgálatot rendelt el annak megállapítására, hogyan történtek a kisajátítások és az ezzel kapcsolatos mezőgazdasági gépszállítások. A vizsgálat lefolytatásával megbízottak most terjesztették be jelentésüket, amely szenzációs leleplezéseket tartalmaz. A jelentés megállapítja, hogy mintegy

kétmilliárd lejes panama történt a földmívelésügyi minisztériumban a kisajátításokkal kapcsolatos operációk során.

Megállapítást nyert többek közt, hogy egész sereg autóraktort fizetett ki az állam, anélkül, hogy ezek a drága gépek a valóságban léteztek volna, vagy átadásukról a leghalványabb nyom is maradt volna. A panamában, amely méreteiben kétségtelenül a legelső közö-

tozik, amelyek az utóbbi tíz esztendőben előfordultak: főbb ismert politikai is be van keverve, akik az Aleváru szerint hatalmas erőfeszítéseket tettek, hogy a vizsgálóbizottság jelentésének beterjesztését megakadályozzák, vagy legalább is módosítsák azt egyes pontjaiban. Az erőfeszítések hiábavalóknak bizonyultak. A jelentés Mihalache előtt fekszik, és az ügy, hír szerint, rövidesen az ügyészséghez kerül.

Streeruwitz lemondott és Schober rendőrfőtanácsos kapott megbízást a kormányalakításra

Szombaton összehívják a kormányválasztó nemzeti tanácsot. A Heimwehr és a szociáldemokraták a kormányválság miatt lemondanak vasárnapi felvonulásaikról?

Bécs, szept. 26. A keresztényszocialisták, a nagynémetek és a gazdaszövetség vezetőit ma Streeruwitz kancellár értekezletre hívta össze és bejelentette a kormánykoalíció előtt, hogy arra a meggyőződésre jutott, hogy a mai politikai helyzetben más kormányának kell betérjesztie a törvényhozás cél az alkotmányreformot.

A kancellár a pártvezetőknek bejelentette lemondását.

A pártok részéről Seipel, Woltawa és Schön köszönetet mondtak Streeruwitznek eddigi munkásságáért és az általa felajánlott utód, Schober rendőrfőnök személyét elfogadva, a politikai helyzetre való tekintettel tudomásul vették Streeruwitz visszavonulását. Ezt minisztertanács követte, amelyen a kormány tagjai hozzájárultak a kancellár és az összkormány lemondásához. Streeruwitz Miklós elnököt kereste fel, akinek referált, a pártvezetők pedig Schober rendőrfőnökhöz mentek s vele folytatták megbeszélést.

Bécs, szept. 26. A pártok vezetőinek Schober rendőrfőnökkel folytatott tegnap esti megbeszéléseivel kapcsolatban be-

avatott politikai körökben híre jár, hogy a kormányalakításra felkért Schober egyelőre még nem nyilatkozott véglegesen afelől, hogy a kormányalakítást vállalja-e. Ennek ellenére valószínűnek tartják, hogy a megbízást nem fogja elhárítani magától.

Schober megkérdezte a pártvezetéseket, hogy a részére felajánlott kormányalakítást feltételekhez kötik-e és hogy parlamenti vagy hivatalnokkormány alakítását óhajtják. A pártvezetők kijelentették, hogy Schober elhatározási szabadságát semmilyen formában sem akarják megkötni.

és ajánlatuknak nincsenek korlátozásai és megkötései.

A nemzeti tanács mai ülésén rövid tartamú lesz. Tudomásul veszik a kormány távozását, megadják a felmentést s utána elnapolják az ülést.

Legújabb hírek szerint a nemzeti tanács kormányválasztó ülését szombatra összehívják.

A válság tulajdonképpen kancellárválság,

mert a pártok ugyanazokat a személyiségeket delegálják az új miniszterterumba akik a Streeruwitz-kabinetben is már helyet foglaltak. A keresztényszocialisták valószínűleg azzal a követeléssel lépnek fel, hogy arra való tekintettel, hogy Schober egyik pártnak sem tagja, mint a parlament legnagyobb pártjának, nekik juttassák az alkancellárj pozíciót. Ez esetben Rintelen dr. tartományi főnök lenne az alkancellár, kinek a Heimwehr-mozgalom felé szoros kapcsolatai vannak.

Bécs, szept. 26. Politikai körökben nem tartják kizártnak, hogy Schober már a nemzetgyűlés mai ülésén előterjeszthet kormány listaát. Ez esetben a nemzetgyűlés azonnal megtartja a kormányválasztást.

Délben olyan hírek terjedtek el Bécsben, hogy Schober a külföld bizalmának növelése érdekében a pénzügyi tárcát magának tartja fenn kormányában.

A „Der Tag“ számol azzal, hogy a kormányválságra való tekintettel a Heimwehr és a szociáldemokraták szeptember 29-ére tervezett felvonulásaikat és gyűléseiket nem tartják meg.

Zenei levél Ischlből

Alatti levelet Adler Nándor, a Kolozsvártól elszármazott fiatal hegedűművész küldte szerkesztőségünknek Ischlből, a világhírű osztrák fürdőhelyről, amelynek zenekarában már évek óta a koncertmesteri állást tölti be. Adler Nándor már több rádió-koncert keretében is sikert aratott és neve a nemzetközi zenevilágban is előnyösen hangzik. Levelet márcsak azért is közöljük, mert a legismertebb és legdivatosabb operett-zeneszerzők intám életéről számol be. A levél egyébként így hangzik:

Kedves Főszerkesztő Ur!

Nem tudom: érdekelné fogja-e Önt és az „Új Kelet” olvasóit, ha ischli híreket, köztük főképp zenére vonatkozókat közlök, mégis megteszem, mert kolozsvári születésemnél fogva igen jól esik nekem régi barátaimmal és jóismerőseimmel legalább ezután érintkezni!

Már harmadik éve vagyok az itteni zenei hangversenymester s így volt alkalmam igen nagy zenei kapacitásokkal személyesen megismerkedni, mert tudvalevőleg ezek tradicionálisan Ischl-t választják nyaraló-helyükül. Így az idén is Lehár, Kálmán Imre és Oskar Strauss voltak itt, mint az operettszerzők reprezentánsai.

Lehár, gyönyörűen berendezett villájából alig mozdul ki, állandóan szorgalmasan dolgozik. A múlt évben „Fröderik”-én, az idén újabb művén „Das Land des Lachens”-én dolgozik. Egyik nála tett látogatásomkor volt alkalmam megismerkedni Tauber kamaráénekesével, ki már tanulja ezen operett főszerpét. Különben Lehár a legismertebb és legkedveltebb az itteni közönségnél.

Kálmán szintén újabb operetten dolgozik. Egyébként rövid idővel ez előtt költözött házasságot egy orosz színésznővel.

Oskar Strauss „Marietta”-ját most adták elő Berlijben s óriási sikere volt, fia szintén zeneszerző s nemsokára a nyilvánosság elé lép.

Az operettszerzők közül az idén csak Julius Bittner volt jelen, előző évében Korngöld is.

Ralph Erwin, a „Küsse die Hand Madame” szerzője állandóan nevelve sétált az Esplandé-on, no de könnyű neki nevetni: ezzel az egy darabbal nagy vagyont szerzett!

Meg kell állapítanom, hogy Ischl közönsége rajong a szép zenéért s hangversenyek mindig az érdeklődés középpontjában állnak. Nem is csoda, mert a zenekar elsőrangú s a bécsi szimfónikusok tagjaiból alakult. Az idén is, mint az előző években rám háruilt az a kellemes kötelesség, hogy az internacionális közönséget szőlőjátékommal szórakoztassam s jövedelmeimtel könyvelhetem el, hogy igen nagy sikerteket értem el mindannyiszor. Csekély harmadévszázadon fel az idei szezonban nagy hegedűversenyekkel és kisebb darabokkal. Lehár magyar ábrándja egyike leghalásabb darabjainak, érdekes, hogy mennyire szeretik itt a magyar zenét: ezt a darabot a mester jelenlétében többször előadtam s mindig nagy elismeréssel nyilatkozott rólam.

E hó 15-én volt bucsuhangversenyünk válogatott műsorról, valóságilag egy ünneppé jegyében folyt le s úgy drágasunk: André Hummer, mint szólóistánk, sok virágot kaptak a hálás közönségtől.

Kellemes emlékekkel távozok ezen gyönyörű helyről de remélem nemsokára leutazhatok szülővárosomba.

Ha tulságosan untattam Önt k. Szerkesztő ur s e lap olvasóit, úgy szolgáljon mélységemül, hogy főfoglalkozásom a hegedülés s nem a tollforgatás.

Fogadja szívélyes üdvözlételem tisztelettel:

Adler Nándor

A kényszerregezésgek. A kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara az érdekeltek tudomására hozza, hogy a kényszerregezésgek (concordat preventiv) ügyében beadott kérésekre a törvényszékek a végzet megküldik a Kamarának is és azok ki vannak függesztve a Kamara hirdetési tábláján (I. em. folyóó).

Üres koporsót temettetett el egy mérnök, hogy hozzájusson 45 ezer dollárhoz

Letartóztatták hajóraszállítás előtt

Bécs, szeptember 26. — A bécsi rendőrség megkeresésére a hamburgi kikötő rendőrség letartóztatta Schröckenfux Erik mérnököt, a Rossleithani Acélművek volt vezérigazgatóját, aki épen egy Amerikába induló hajóra ariart szállani. A letartóztatás előzményei rendkívül érdekesek.

A mérnök, aki évekket ezelőtt egyike volt az osztrák acélipar reprezentáns egyéniségeinek, mintegy másfél éve állandóan nagy összegekben kártvázott és vesztett. Az egykor nagytekintélyű ember a zül- lés útjára került, állását el kellett hagy- ma és máthogy minden áron pénzhez akart jutni, furiangos csalást eszelt ki. Az egyik biztosítótársaságnál 45 ezer dol- láros életbiztosítást kötött, amely öngyilk- ság esetére is érvényes volt. Néhány hónappal később a lapok azt a hírt kö- zölték, hogy Schröckenfux mérnök főbe-

lőtte magát és meghalt.

A biztosítási összeget a társaság a meg- állapodás értelmében akadálytalanul ki- fizette az öngyilkos családjának. Később azonban megállapították, hogy a megté- vont mérnök csak színleg követte el az öngyilkosságot. Napokra bezárkózott la- kásába, majd elhíresztelte, hogy főbe- lölte magát és egy üres koporsót temet- tetett el.

A csalásra a napokban jöttek rá és nyomban kutatni kezdtek Schröckenfux után, aki időközben amerikai utlevelet szerzett és Hamburgba utazott, hogy menyasszonyával együtt az Egyesült-Ál- lamokba szökjön. A kikötőben találtak rá és nyomban letartóztatták és átadták az osztrák hatóságoknak. A mérnök családjának több tagját, akik tudtak a csa- lásról, szintén letartóztatták.

A legnagyobb amerikai hajóépítő gyár elnöke a tengeri leszerelést hirdeti

Washington, szeptember 26. — Ameri- kai hajógyárosok körében nagy feltűnést keltett Charles Schwabnak, a Shearer- Lectrány alkalmával a szenátus vizsgáló- bizottsága előtt tett nyilatkozata. Schwab kijelentette, hogy véleménye szerint azok az emberek, akik Shearert perzelték genfi propagandájáért nagyon helytelenül csele- kedtek. Shearer egyenris erős propagandát fejtett ki és pedig az amerikai hajóépítő társulatok megbízásából, a tengeri leszeró-

lés ellen.

„En mindig, — mondotta Charles Schwab — lelkes pacifista voltam, jóllehet mint elnöke a Bethlehem Schip Building részvénytársaságnak, érdeklében állana a flotta fejlesztése. Azonban én a világkéket akarom és legszívesebben azt látom, ha a világ összes hadihajóit elsüllyesztenék”.

Ujabbán Charles Schwab nem is vállalt hadihajók elkészítésére megbízást, épen a világkékre vonatkozó elveit miatt.

Az utóbbi években csökkent Európában a halandóság

Budapest vezet a tuberkulotikus megbetegedések statisztikájában

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 26. Az Új Kelet tudósítójától). — A berlini világsta- tisztikai hivatal most küldötte széljével leg- újabb jelentését. A jelentésből érdekes dolgokat tudunk meg, mindenekelőtt, hogy az összes európai nagyvárosokban a halandóság jelentősen és állandóan visz- safejlődött, 1913-ban Budapest—Bécs, Róma, Brüsszel és München voltak azok a városok, amelynek halandósága a leg- nagyobb volt. Minden ezer élő közül éven- te 15—20-an haltak meg. A legkisebb ha- landóság akkor Amszterdamban volt.

A háború vége óta egészen 1926-ig min- den európai városban a halandóság arány- száma csökkent. Legerősebb csökkenést lehetett észrevenni Münchenben és Bécs- ben, majd Prágában. Legkevesébé csökkent Budapesten és Brüsszelben. Ebben a két városban a halandóság körülbelül ugyan- az, ami 1913-ban volt. 1926 végén Bécs-

nek, Londonnak, Prágának, Drezdának volt a legkisebb halandósága.

A háború előtt Párisban volt a leg- nagyobb tuberkulózis halandóság. Utána kö- vetkezett Bécs és Budapest, majd London és Moszkva. Párisban a halálestek közül minden ötödik halálestet tuberkulotikus volt. Bécsben és Budapesten minden hato- dik eset, Londonban és Moszkvában min- den tizenegyedik. Most azonban Párisban is csökkent a tuberkulotikus megbetege- dések száma, ugyszintén a többi nagyobb városokban is. Egyedül Rómában és Var- sóban emelkedett a tuberkulotikus meg- betegedések száma. 1926-ban Budapesten volt a legnagyobb tuberkulózis-halálozás.

1926 óta Bécsben erős csökkenése mutat- kozott a tuberkulotikus megbetegedések- nek. Minden tizenegyedik halálestet volt tuberkulotikus.

Pénzért mutogatják Clémenceaut az amerikai turistáknak

A vén „tigris” reméli, hogy egyszer ő is meg fog halni, de tiltakozik az újságírók „kuvkolása” ellen

Páris, szeptember 26. — Már az is meg- történik ezen a világon, amé lehetetlennek mondták. Clémenceau, bármennyire is kijelentette, hogy nem ad intervjút, még- is szóbaállt egy újságíróval, jóllehet az orvosok megtiltották az agg póhtikusnak, hogy bárkit is fogadjon. Az újságíró, akinek sikerült behatolnia a beteg „tigris- hez”, az Excelsior munkatársa, aki most érdekesen számol be látogatásáról.

A volt miniszterelnök takaróba bur- kolózva, fején a legendás hálóspájkával, épen az íróasztalnál ült s dolgozgatott. Clémenceau amugy is sovány, de most

igazán rossz bőrben volt.

— Az újságírók — mondotta Clémen- ceau — tulságosan siefték annak bejelen- tésével, hogy már a halálomon vagyok.

— Valami kellemesen nem érintett ez a kuvkolás. Remélem ugyan, hogy valami- kor és is meghalok, de legalább annyi időt engedjenek, hogy befejezzem az em- lékiratamat, amelyekbe belefogtam. Clémenceau ezzel egy óriási csomó kéz- íratra mutatott, amely az íróasztalán ter- peszkedett.

— Rosszul érzem magam, — folytatta — de nem törődöm vele. Annyi bizonyos,

hogy nem állok olyan szilárdan a lábom- mon, mint valamikor. De azt írták, hogy már agonizálok. Miért eszmélek be az el- lensegeimel?

— Ne legyenek olyan türelmetlenek, kedves barátom — szól Clémenceau a bucsuzásakor.

Clémenceau kikíserte az újságírókat az előszobába s rámutatott egy hatalmas lampionra, amelyet egykor a mikádótól kapott s amely ott függött a bejárat felett.

— Talán ez a tilka az én hosszú életém- nek — mondotta Clémenceau. — A miká- dó, amikor megajándékozott ezzel a lam- pionnal, azt izente, hogy ez a hitartás szimbóluma.

— Gyakran ránézek s olyankor az az er- zésem támad, hogy még van néhány nap- pom hátra ebben az életben.

Egy másik újságíró, aki nem részesült abban a szerencsében, hogy beszélhessen Clémenceaual, humoros cikkben beszé- szulta meg magát az Océure hasábján. Azt írja ebben, hogy Clémenceau annyit híresztelt remetésege csak az újságírók képzeletében létezik.

Annyiszor leírták, hogy az agg állam- tériu egy kjs házikóban éldegél, amely- nek csak az óceánra nyílnak ablakai. Nos ez a házikó egy igen szép és nagy villa, amelyet hatalmas park vesz körül. A park kerítésén mindenütt láblák függnek, hogy a park magántulajdon s ezért senki se próbáljon oda behatolni. Másik leleplez- se az újságírónak, hogy Les Sables állo- máson autobuszok állnak, amelyek száza- val viszik az idegeneket a „tigris” villa- jához.

— Kiténő autobusz — kínálja kocsiját a vezető — tessék beülni, ha látni akarják Clémenceaut. A „tigris” amikor jó kedve van, ki jön a ház elé és szívesen kezét fog azokkal, akik kelő tisztelettel kérik ma- guknak ezt a kiténtetést.

Az amerikai turistáknak egyéb sem kell. Az autobuszok csakhamar zsúfoltan robognak a harminc kilométeres uton, hogy kezét foghassanak Clémenceaual. Az már más kérdés, hogy sikerül-e nekik. Az autobusz vezetője legfeljebb emlékez- teti az utasokat arra, hogy Clémenceau- nak most „bizonyára nincs jövedve”.

Az újságíró azt a nézetét fejezi ki, hogy Clémenceau csak tüntetni akar a magá- nyossággal, de magánya egyáltalán nem remetéseg. Ha nem is megy ki a villából, mégis örül annak, hogy az ő kedvéért anny- nyian jönnek a villához s annyian kívá- nsiak rá. A villa ablakai egyébként az óceán felé nyílnak, de az óceánból semmit sem látni, mert a „tigris” sűrű bokrok- kal és fákkal megrakott kertét húzta a ház elé s ez a kert teljesen elveszi a kilátást.

Nincs Végeledás Nincs
csupán
szeptember 20-tól október 10-ig
oleső kiírásítás

Helios kötötttárnházban

Gyermek harisnya tiszta	38 L-től felebb
cérna	180 L-től felebb
Gyermek iskola puloverek	195 L-től felebb
Női gyapjumellények	295 L-től felebb
Férfi gyapju puloverek	195 L-től felebb
Férfi ingek puplin elő- vel, már	195 L-től felebb
Jó női harisnyák	36 L-től felebb
Férfi sockni már	16 L-től felebb

Győződjön meg vételkötelezettség nélkül, hogy logosóbban csak a „HELIOS”-nál vásárol

Cluj, Póter 7. szám (Parkas-szoborral szemben)

— Orvosi hír. Dr. Hamburg József, szemorvos az amszterdami szemészeti világtkongresszusról hazatért.

* Köszönetnyilvánítás. Ezúton fejezem ki köszönetemet dr. Ornatein Sándor cluj szemorvos urnak, aki a Charité szan- natóriumában sikeresen végeztet operációjá- és szakszerű kezelésé által súlyos szemhajomtól szabadított meg. Dr. Fuchó Vilmos, orvos, Székelyudvarhely.

Bucuresti-
verul szerin
toianu közöt
a tavasz fo
ujból aktuál
előtt hosszal

krok

(Cluj-Koloz-
tudósítójától)
zöltük az „U
utján az eg
cikket, amely
a cionista v
Agency elnö
ság álláspont
kel kapcsolá
Enis Hussein
amelyben a
arab álláspo
látják az ar
mű cikkben.
jűk ezt az ir
és a szemfor
daja. A fórm
get a páleszt
tudott dolog,
szes mértéka
előidézéséért
egyébként a
zött:

„A legujab
arab és nem
mei élesen e
lában levő ar
gatást nyujtá
nak a rend
sára. Mi azot

az ő

Bucuresti-B
folyamán te
nem fogják
részesleges had
helyeknek te
zárkar. A na
főként pénzü

A háb Dovgal

London, sz
tárja kizártn
rus adósságos
gedett menve
a kérdés is s
Davgalevski
hogy mindké
tűlni ebben

Isme

Sanghai, s
körökben nagy
gi kormány el
hornoknak te
szerint a nac
napon belül ok
zadást. Csang
lentéséből arr
San-Pat-Kuo
kal komoly
A shanghai pol
rint kisebb lá
papak de nap
Kui-Sek egy l
ellen indítand
nek polgárhá

Argentinoianunak a Nemzetközi Bank miatt ki kell lépnie a liberális pártból

Bucuresti-Bukarest, szept. 26. Az Adeverul szerint a Bratianu Vintila és Argetoianu között a nemzetközi bank ügyében a tavasz folyamán keletkezett konfliktus újból aktuálissá vált. Argetoianu ma délelőtti hosszabb megbeszélést folytatott Du-

cával a bank ügyében.

A liberálisok nem akarnak résztvenni az új bank avatási ünnepségén és bankkettjén.

Duca közölte Argetoianuval Bratianu Vintila álláspontját és kifejtette előtte,

hogy a liberális párt presztízse sem engedhető meg az új bank működését a követelte lője, vesse magát alá a pártfegyelmeknek. Nincs kizárva, hogy Argetoianu kénytelen lesz kilépni a liberális pártból.

A palesztinai muzulmán főmufti krokodiluskönnyeket sir a zavargások fölött

(Cluj-Kolozsvár, szept. 26. Az Uj Kelet tudósítójától). Tegnap számunkban közöltük az „United Press” sajtóügynökség útján az egész világsajtóban megjelent cikket, amelyben dr. Chaim Weizmann, a cionista világszervezet és a Jewish Agency elnöke fejtette ki a cionista zsidóság álláspontját a palesztinai eseményekkel kapcsolatban. Az United Press most Enis Hussein nagymufta cikkét közli, amelyben a palesztinai arabok vezére az arab álláspontot védelmezi egy „Hogyan látják az arabok Palesztina jövőjét” című cikkben. A kuriózum kedvéért közöljük ezt az írást, amely a farizeuskodásnak és a szemforgatásnak egy klasszikus példája. A főmufti krokodiluskönnyeket erget a palesztinai események fölött, midőn tudott dolog, hogy éppen ő az, akit az összes mértékadó fórumok az események előidézéséért felelőssé tesznek. A főmufti egyébként a következőket írja többek között:

politikai tevékenységünket, hogy békés eszközökkel elérjük a jelenlegi kormányforma megváltoztatását, miután az, véleményünk szerint igazságtalanul sérti az arab lakosság érdekeit. Nem vonjuk kétségbe az összes érdekelt pártok vezetőinek azt az őszinte óhaját, hogy a lakosság különböző rétegei között helyreállítsák a barátságos relációkat. A szomorú események után azonban világos, hogy állandó, normális feltételek megalapozása és a zsidók és arabok közötti termékeny együttműködés mindaddig illuzórikus marad, míg egyidejűleg nem történnek energikus intézkedések egy egészséges kormányzási forma megteremtésére.

Fenn kell tartanunk azt az álláspontunkat, hogy az utóbbi hetekben történt rajnálatos események a zsidók részéről történt ismételt provokációk által teremtetett feszült viszony eredményei. Ha itt most az arab és a zsidó elemek közötti baráti relációk kérdését tárgyaljuk, tegyük félre a szenvedélyt és elvakultságot és vizsgáljuk meg hidegvérrel a tényleges okokat, amelyek az állandó surlódásokat előidézik és amelyeknek az utóbbi események csak egy súlyos szimplomáját képezték. Őszintén számot akarunk adni a civilizált világnak a palesztinai arabok

kéréseiről. Elsősorban demokratikus kormányforma inaugurálását kéri az arabok, amelyben Palesztina összes lakosai mohamedánok, keresztények és zsidók aránylagos képviseletet nyerjenek. Másodsorban kéri annak a politikának a feladását, amely a gazdasági, közigazgatási és politikai szempontból a zsidó nemzet otthon gondolatát szolgálja. Ez a politika a gyakorlatban a 800 ezer lelket számláló arab többség kiaknázását jelenti a 120 ezer lélekből álló zsidó kisebbség érdekei javára.

Harmadsorban kéri, hogy a Balfour-deklarációt egy dekrétummal helyettesítsék, amely politikai, gazdasági és közigazgatási szempontból egyenlő jogokat garantálna a lakosság összes rétegeinek, faj- és hitkülönbségre való tekintet nélkül. A negyedik és ötödik pontban a koncessziók nyújtásának és az emigrálás kérdésének szabályozását az ország élére állítandó kormány hatáskörébe kéri utalni és végül azt kéri, hogy a szent helyek adminisztrálására vonatkozólag az a statusquo legyen döntő, amely a Szentföld összes hitközségeinek a legteljesebb szabadságot nyújtja istentiszteleti és vallás-gyakorlási kérdésekben.

Nem tartják meg az őszi hadgyakorlatokat

Bucuresti-Bukarest, szept. 26. — Az őszi hadgyakorlatok tervezett nagy manővereket nem fogják megtartani, csak kisebb részleges hadgyakorlatokat tartanak, amelyeknek terveit most készíti el a vezérkar. A nagygyakorlatok elmaradását főként pénzügyi szempontok indokolják

és az így eszközölt megtakarítás a hadügyi költségvetés egyéb szükségleteinek fedezésére fordítják. A hadügyminiszteriumban egyébként már készül az új költségvetés, amely értesülésünk szerint a tisztí fizetések felemelését irányozza elő.

A háborús adósságok elismerése kérdésében Dovgalevszky engedett merev álláspontjából

London, szept. 26. A Daily Mail nem tartja kizártnak, hogy a szovjet a háborús adósságok elismerése kérdésében engedett merev álláspontjából. Állítólag ez a kérdés is szóba került Henderson és Dovgalevszki megbeszélései során. Lehet, hogy mindkét fél elfogadhatónak fogja találni ebben a kérdésben azt a megol-

dási módot, hogy a szovjet elismeri az adósságokat, de beszámítani óhajti az ellenforradalmakkal kapcsolatban felmerült kiadásokat a fizetési kötelezettségének abban a formában tesz majd eleget, hogy új kölcsönt plasztrozzat el az angol pénzügyecent.

A polgárháború ismét lángbaborította Kínát

Sanghai, szept. 26. Shanghai politikai körökben nagy izgalmat keltett a nankingi kormány elnökének, Csang-Kai-Sek tábornoknak tegnapi kijelentése, amely szerint a nacionalista kormány egy hónapon belül okvetlenül leveri a honanj lázadást. Csang-Kai-Seknek ebből a kijelentéséből arra következtetnek, hogy

pedig katonai lázadásról. San-Fat-Kvai lázadása tagadhatatlanul az utóbbi évek egyik legnagyobb megmozdulása a nankingi kormány ellen. Nagy nyugtalanságot keltett Sanghaiban az a hír is, hogy Csang-Kai-Sek elnök jobbkézre, Ho-Jing-Csin tábornok váratlanul beadta lemondását és közölte, hogy

San-Fat-Kvai tábornok lázadása sokkal komolyabb, mint eleinte hitték. A sanghai politikai körök véleménye szerint kisebb lázadás leveréséhez nem hónapok, de napok kellenek, ha pedig Csang Kai-Sek egy hónapra tervezi a lázadók ellen indítandó hadjáratot, akkor már csak polgárháborúról lehet beszélni, nem

visszalép valamennyi állami hivatal éléről. Csang-Kai-Sek egy beszédben foglalt állást a honaji forradalommal szemben. Egész életét a Kuumintang eszméjének szenteli s ha a lázadók meg akarják bukítani a nankingi kormányt, akkor a Kuomin-

tang eszméjét kell megdönteniük. A maga részéről nem ijed meg semmiféle fenyegetéstől, nem fog lemondani és bátran állja a harcát.

San-Fat-Kvai tábornok felkelőcsapatai közben tovább folytatják előnyomulásukat dél felé. Nagyobb összefüggésekre a lázadók és a kormánycsapatok között még nem került sor és San-Fat-Kvai tábornok taktikája úgy látszik abban áll, hogy a harcok óvatos elkerülésével jusson el Kwangzi tartományba.

A lázadók célja Kanton elfoglalása, ahol San-Fat-Kvai tábornok

külön délkinai kormányt akar alakítani. Kantonban az idegesség nötlön-nő s a lakosságon nagy nyugtalanság vett erőt.

A Mukdentől északra fekvő Tiehlin városában hétfőn délután véres összecsapásra került a sor a város kínai helyőrsége és a városban állomásozó japán katonaság között.

Egy részeg japán katona az egyik kínai vendéglobban nagy duhajkodást rendezett és megkardlapozta a vendégeket. A vendéglős kínai rendőröket hívte, a japán katona azonban a rendőrökkel is szembeállt, mire az egyik rendőr agyonlőtte. A városban állomásozó japán katonaság erre a kínai rendőrtönkötség épülete elé vonult és követelte a lövöldöző kínai rendőr kiadását.

A rendőrtönkö megtagadta a követelés teljesítését, mire a japán katonák megtámadták az épületet.

Több óráig tartó harc után elfoglalták a rendőrtönköseket s

az egész kínai rendőrlégénységet börtönbe vetették.

Másnap további japán csapatok érkeztek Tiehlinbe és megszállták a várost. A kínai hatóságok tiltakoznak a japán erőszakoskodások ellen.

A Krupp-művek ezer munkást bocsátottak el Berlinből jelentik: A súlyos gazdasági helyzetre való tekintettel, az osztrák Krupp-művek ezer munkást bocsátottak el. Gazdasági körökben a Krupp-művek munkaleépítése nagy feltűnést kelt.

HIREK

az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Str. Lipszani 91.
Az Uj Kelet cikkeinek utánpótlása csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Lapunk maj száma, nyomdajelentései zavarok miatt, csak 6 oldalon jelent meg.

Még lehetséges a választói s írtóság listába való felvétel. Még nyitva áll a lehetőség arra, hogy a választói listába való felvételre jogosítottak éljenek jogokkal. Folyó hó 30-ig lehet még benyújtani a választói listákba (hétfélig). A Zsidó Választási Blokk helyi csoportjának megbízottjai (dr. Fenichel József, dr. Klein Miksa és dr. Goldner Mihály elnöki ügyvédek) a legteljesebb mértékben minden irányban ingyenes felvilágosítást nyújtanak és elkészítik a választói listák és a választói listákra vonatkozó iratok és levelek, ha zsidó asszonyaink és leányaink bízottjai nélkül élnek jogokkal és ezért a zsidó közösség hasznára válhatnak. A választói listától függetlenül folyik az illetőségi lista összeállítás, mely a családtagokat érdeklí s amelyre való felvétel még mindig lehetséges. Fennnevezett megbízottak ez ügyben is rendelkezésre állanak. Szomorú tapasztalatok mutatják, hogy a nem kellő időben történt jelentkezések nagyon megbosszulták magukat, így az illetőségi listába való jelentkezés nemcsak jog, hanem önmagunkkal szembeni kötelesség is.

Október elsején nyílik meg a kolozsvári zsidó diákmenza. A kolozsvári zsidó diákmenza vezetősége ezúton hozza az érdekeltek tudomására, hogy október elsején a menza ismét megkezd működését. A jeányotthon a jelentkezések csak egy számára való tekintettel, az idei tanévben nem nyitja meg. A diákotthon november elsején nyílik meg. A felvétel a jelentkezések sorrendjében fog történni.

A Hunwald-cég kényszerregezésége. Tegnap lapunkban közöltük, hogy a Hunwald Gyula és Társa cég kényszerregezéséget ajánlott fel hitelezőinek. Minthogy ekkünk nem tartalmazzott ezakat számadatokat, a Hunwald cég ma annak közlésére kért fel bennünket, hogy a cég passzívja ötmillió 243 ezer 782 lej, míg aktívja 3 millió 151 ezer 782 lej. téves tehát az a hír, hogy az aktívák hárommillió alul vannak. A Hunwald-cég arról is értesít bennünket, hogy a basztercei törvényszék vizsgálóbírája elrendelte Harnik Dávid basztercei kereskedő ellen a bünygyi zárlatot.

Angliában a vízhiány újra veszedelmes méreteket ölt. Londonból jelentik: Angliában veszedelmesen növekszik a vízhiány. Lincoln város villanyművei a vízhiány miatt szünetelnek. Yorkshira keleti részén lakó farmerok két sillinget és 5 pennit fizetnek egy-egy hordó vízért. A nagy vízhiányra való tekintettel, pénz bírsággal sújtják azt, aki kertjét öntözni meri.

A Zsidó Kórházegyesület szombatja. Már közöltük, hogy a clujai Zsidó Kórházegyesület kérésrel fordult az összes erdélyi zsidó hitközségekhez, hogy a Szelechoth előtti szombatot, mely ez évben szeptember 28-ára esik, avassák a kórház szombatjává. Mint értesülünk a felhívás a várt visszhanggal jár, amennyiben ugyszólván az összes hitközségek e kérésnek készséggel eleget is tettek. Természetesen a clujai két hitközség és az imaházak szintén megtartják a kórházi szombatot és egyes szinagógákban a rab-bik is felfogják hívni a híveket az adakozásra.

Repülő aranytonnák. Párisból jelentik: Le bourgtti repülőtéren tegnap napilégrep szállt le, amely Londonból 6850 kiló aranyat hozott magával. A kőbikemény, melynek értéke 112 millió frank, egyik nagy párisi bank címére szállt.

Borzalmas orkán közeledik a floridai partok felé

Az orkán már végigpusztította a Bohama-szigeteket, egy hajót elpusztított. A floridai partokon nagy izgalommal várják a vihar közeledését

Newyork, szept. 26. Az Egyesült Államok Rivieráját, a floridai keleti partvidéket újabb elemi katasztrófa fenyegeti. Miami-ba érkezett hírek szerint a Bahama-szigetecsoporton borzalmas erejű orkán pusztít s a rettenetes sebességgel száguldo szélvihar az amerikai partok felé tart. A bahamai szigeteken a vihar nyomán ugrásszerűen erősen lehűlt a levegő. Násában 30 fok Fahrenheitot mértek, ami már fagypontra alatti hőmérsékletnek felel meg. A kikötői hatóságok szikratáviratban közölték az utvonalon haladó hajókkal a vihar folytán rájuk váró veszedelmet.

Egy angol négyezer tonnás teher-szállító gőzös máris áldozatul esett

az orkánnak. A Bahama szigetek egyikén, Domina közelében az Abaco hajóval történt a katasztrófa.

Az orkán zátonyra sodorta, féloldadra dönt és süllyedőben van. Legénysége az emeletmagasságu hullámok miatt a mentőcsónakokat nem tudta vízrebocsátani. Nem hiszik, hogy a hajóról bárki is élve menekülhetne.

Newyork, szept. 26. Az állami meteorológiai intézet a késő éjszakai órákban közölte, hogy a Bahama szigetekenél pusztító orkán a hajnal beállta előtt nem éri el a floridai partokat. A hatóságok intézkedéseket tettek a lakosság biztonságáért a helyezésére. Több faluban a kevésbé

stabil megépítésű farmerházakból a lakókat egyelőre eltávolították és a vihar átvonulásáig iskolákban és a közösi középületekben helyezték őket tető alá. A lakosság a katasztrófát nagy izgalommal várja.

Legutolsó jelentések szerint az orkán már közvetlen a part közelében tombol az Atlanti óceánon. Több hajóról újabb segélykérő jeleket fogtak fel, de mentőhajók kiküldéséről egyelőre szó sem lehet.

A floridai parton a vihar előtti fülledt levegőt helyenként sűrű záporhullám fel-friszította. Ennek ellenére számolni kell azzal, hogy az orkán végigseprí Floridát, sőt az amerikai kontinenst is.

Poincaré nyilatkozik az Európai Egyesült-Államokról

Páris, szept. 26. A „Nation“ című Buenos Airesben megjelenő újság megszólaltatta Poincarét, a volt francia miniszterelnököt és megkérdezte tőle, milyen álláspontot foglal el az egyesült európai államok kérdésében.

— Ugy látom, — mondotta Poincaré többek között, — hogy sok ember ma az egyesült európai államok javára aktív propagandát fejt ki és megkísérli az európai haza fogalmát is igazolni. Én magam erősen hiszek a napról-napra erősödő nemzetközi szolidaritás erejében. Azt is hiszem, hogy hivatva vagyunk az emberiségnek azzal, hogy népei gazdasági és szociális egyezményeket révén közeledjenek egymáshoz.

— De mit értünk voltaképpen európai egyesült államok és európai haza alatt? Akarunk-e vajon a mai európai államokból egy nagy szövetségi államot terem-

teni, vagy pedig akárjól Európa összes népeit faji, nyelvi és tradíciókban különbözőségeikkel egyesíteni. Gondolnak talán arra, hogy a mai haza fölé egy új hazát állítsanak, amely mindenképp magába öleli? Az ilyen tervek az a válaszom, hogy én magam szellemileg és erkölcsiileg bizonyos európai országokkal sokkal kevésbé érzek vonzódást, mint például egyik vagy másik délamerikai köztársasághoz. És ha különböző hazákat csoportosítani akarunk, nem látom be, miért korlátoztassék ez a csoportosítás a régi kontinensre az új világ kizárásával. És voltaképpen ki kormányozná majd Európát? Hol végződik Európa és vajon felöleli-e az egyesült európai államok Szovjetországot és Törökországot?

— Az országok kiválasztása, nevezetesen, hogy melyik alkalmas az európai szövetségbe, nem okozna különös gondot. Mégis valószínű, hogy bizonyos nemzetek, így Nagybritannia megfontolná, vajjon belépjen-e egy ilyen szövetségbe. A

terv létrehozói azonban ki vannak téve annak, hogy visszatérítő választ kapnak és bizonyos országok már eleve tiltakoznának a szövetségbe való belépés ellen. A kombináció azt a látszatot keltheti, mintha bizonyos nemzetek ellen irányulna, vagy mintha bizonyos európai országok ligája lenne más népekkel szemben.

Bármennyire komolyak is ezek az ellenvetések, mégsem vonom le belőle azt a következtetést, hogy az európai államok közt ne kíséreljék meg jobb politikai, gazdasági és ipari vámkapcsolatokat létesíteni. A termelés racionalisabb előmozdítása, a kölcsönös gazdasági támogatás tudományos megszervezése, egy szorosabb pénzügyi csereviszony és kölcsönös bizalom, amelyet kölcsönös érdekek feltételül szükséges követelményei a haladásnak. Ezen az úton számos egymást követő fokozat el lehet érni az európai béke megszilárdulásáig.

Bolla Romulus professzor lesz az átszervezett Maniu-kormány munkaügyi minisztere

Készül a Maniu-kabinet új fizionómiája. November 15-én nyílik meg a parlament őszi szessziója

(Bucaresti. Bukarest, szept. 26. Az Uj Kelet (ud.) Maniu Gyula miniszterelnök sorra fogadja audiencián a nemzeti pártok vezetőit, akikkel hosszasan és behatóan tanácskozik. A kormányzás problémái közül ha nem is a legaktuálisabb, de a legfontosabb a kormány átszervezésének kérdése. Maniu az elmúlt év novemberében az ellenzéki harcban kiívott érdemek alapján állította össze kabinetjét, amelyről az immár csaknem egy éves munka során megállapítás nyert, hogy többrendbeli retusálásra szorult. A kormány átszervezését különben is elkerülhetetlenül teszi a minisztériumok reorganizálásáról még az elmúlt parlamenti szesszióban megszavazott törvény s ha a garnitúra felfriszítése és átcsoportosítása már augusztusban nem történt meg, az jórészt annak tudható be, hogy Maniu halasztani akarta az ezzel járó személyi komplikációkat.

Elhalasztják a parlament megnyitását.

Az alkotmány szerint október 15-ikén össze kell ülnie a törvényhozó testületeknek. Maniu azonban már előzőleg elhatározta az őszi parlamenti szesszió megnyitásának november 15-ikére való elhalasztását. Több ok hozta létre ezt az elhatározást, mindenképp is az előző szesszió szokatlanul hosszú volt, miután az ismeretesen augusztus elsején zárult be. A kormány még nem készült teljesen az őszi folyamán parlament elé

terjesztendő törvényjavaslatokkal és nem utolsósorban tákarékossági szempontok is ajánlják az egy hónapi halasztást, amely mintegy 25 millió lej megtakarítást jelentene az államnak. Az a kérdés merült most fel, hogyan történjék a parlament megnyitásának elhalasztása? Hívja össze a kormány a parlamenti október 15-re és olvassa fel a törvényhozó testületek előtt az elhalasztást kimondó királyi kérészetet, vagy egyszerűen dekrétummal halasztja el egy hónappal a megnyitást? Valószínű, hogy a kormány az utóbbi megoldást fogja választani.

Ez alatt a hónap alatt pedig meg is fog történni a kormánynak oly hosszú idő óta tervezett átszervezése. Egyelőre csak kombinációk vannak még mindig forgalomba a kormány jövő fizionómiájával illetően, mert Maniu még legintimebb munkatársával sem közölte idevonatkozó terveit. Egyes lapjelentések szerint Maniu a következő esztendőben a legnagyobb súlyt a közigazgatási reform alkalmazására akarja fektetni és ennek végrehajtását egymaga fogja irányítani és ellenőrizni. E célból Maniu átveszi a belügyminisztérium vezetését, amelynek jelenlegi három minisztere más megbízást fog kapni. Vaida Sándor külügy miniszter lesz, míg Mironescu a kamara elnökségét fogja elfoglalni. D. R. Joanitescu helyét dr. Aurel Dobrescu, a jelenlegi földművelésügyi államtitkár fogja elfoglalni a belügyminisztériumban, míg

a másik belügyi alminiszter Constantin Angheliescu jelenlegi kamarai alelnök, a nemzeti parasztpárt dobrudzsai vezetője lesz.

Pop Csiesó Istvánt, a kamara elnökét jogszertint szenátorra fogják proklamálni mint az 1918-as gyulafehérvári nemzetgyűlés elnökét. Ezt emlékezetesen megtagadta volt Pop Csiesó Istvánról a liberális szenátus. A kamarai elnökségért azután a szenátus elnökségével fogja re-kompenzálni a kormány az ősz nemzeti parasztpárti harcát.

Két kolozsvári politikus a kormányban

A kormány átszervezésének egyik legkényesebb pontja Junian igazságügyi miniszter felváltása. Junian az erdélyi kormánypárti parlamenterek »erdélyfalóinak« bélyagezték már a kormányzás első hónapjaiban és csak egy hajszálon mulott, hogy nem szavaztak neki bizalmatlanságot. Az igazságügyi miniszterrel azonban a kormánypárt regáti szárnya sem volt megelégedve, mert Junian konokul elzárkózott az elől, hogy azok ellen a bírák ellen, akik a liberális és averszkánus választásokon effektíve közreműködtek az urnák eredményének megamisításában — vizsgálatot indítson, azzal érvelve, hogy ez ártana a bírói lét általános tekintélyének és méltóságának. Amennyiben Junian csakugyan távozik a kormányból, úgy Mirto jelenlegi belügyi alminiszter kerül az igazságügyi mi-

nisztérium élére. Az egyesített munka és egészségügyi minisztérium minisztere valószínűleg Bolla Romulus kolozsvári professzor lesz. Amennyiben ő nem vállalná, úgy D. R. Joanitescu és Raducanu kerülhetnek számításba. Egészségügyi alminiszterre dr. Juliu Moldovan egyetem tanárt nevezi ki a kormány, aki eddig az önálló egészségügyi minisztérium államtitkára volt és akit épen ezért választott be a kormány a parlamentbe, hogy miniszter lehessen. Uj lesz a kormányban dr. Mihai Serban kolozsvári akadémiai tanár, aki Aurel Dobrescu helyét foglalja el a földművelésügyi minisztériumban és Hoiesescu mérnök, aki közlekedési alminiszter lesz. Lugojanu államtitkár továbbra is a miniszterelnökségen marad.

November 15-ikén a kormány már új formációjában fog a parlament előtt megjelenni.

A pók

Egy amerikai riport-dráma bemutatója a magyar színházban. — Foulton Ousswell és Lowel Brantano amerikai színpadi szerzők három felvonásban fel dolgoztak egy Nick Carter-féle bűnügyi történetet, nyilván az a célzattal,

hogy a színházi közönség idegeit három órában keresztül próbára tegyék. Kijűzött céljukat azonban nem érték el, mert a körülményes, néhol misztikus bűnügyi fordulatok meglehetősen érdektelenséggel viharozták el a színpadon. A tegnapi mutatót riportdrámának, amellyel hogy

lelektanilag nincsnek meixindokolt eseményei, még az a hibája is megvan, hogy nem kiváltképpen érdekes. Figurái nem élő emberek, sablonok, ugyszólván dróton rángatottak. Ami a drámában jó, az a belőle néhol kicsijlanó amerikai humor, mely a legválságosabb pillanatokban sem hagyja el a hidegvérű amerikai szereplőket. Csempészek, bűvészek, médiumok színes raja jár-kei a színpadon és a nézőtérben; trükköt-trükkre halmoznak, de a közönség érdeklődését így is csak néha vezetik fel. Már pedig, ha már irodalmat nem kaphatunk a világot jelentő deszkákról, legalább olyan izgalomra várnunk, amelyek kielégítik izgalomra éhes idegeinket. — Az előadástól sem jót, sem rosszat nem mondhatunk. Legfeljebb annyit, hogy miután a szereplőknek nem volt megadva a lehetőség arra, hogy érzéseket, jellemeket és karaktereket adjanak, nem is élhettek színészi kvalitásaikkal. Mihályffy a rendőrbiztos szerepében direkt részvétellel néztük, annyira nem illett egyéniségéhez ez a szerep. Tóth Elek sem csinálhatott semmit szerepéből, mert gazdag egyéniségének egyetlen árnyalata sem érvényesülhetett abban a szürke, semmitmondó szerepben. Mészáros Béla mindent magától a siker érdekében, de hogy igyekezete kárba vessen, ezúttal igazán nem rajta mulott. Balázs Samu valószínűtlen figurája, bármennyit akart adni önmagából, nem tudott különösebb érdeklődésre szert tenni. Petróczy Aliz alakja mintha színpadibb formájódott volna. Hangja azonban most se rezonált a várakozásoknak megfelelően. Ellenben Tompa Sándor olyan ragyogó színészi kvalitásokról tett tegnap este is bizonyosságot, melyek arra teszik alkalmassá, hogy a színház igazgatósága végre igen komoly és igen jelentős szerepekben léptesse föl. Minden mozdulata, pompás humora frappánsan hatott és messze kimagaslott a dráma egyébként szürke és néhol egészen érdektelen miliójából. Vele szemben eddig is kedvezően alakult véleményünket tegnap este végleg meg erősítette. Török Erzsébet egy-egy mondata színesen és megkapóan színyalt a föl. Forgács kis epizód-szerepében is a töle telhető legjobbat nyújtotta. Coppán Flóra nyers amerikai humor tetszést aratott. Komoly színészi kvalitásai vannak. A többi epizód-szereplők is elsősorban allojták meg helyüket. A rendezés csaknem kifogástalannak mondható.

(a. l.)

Hirdessen az Uj Keletben

— A zsidó következő jevel: ség! B. lapjuk szerezettel foglal et által beindít akcióval. Tényleg legkedvesebb, leg szeretet és az a ség, mellyel zsid országban a fehé rozták, azonban a esztrak be és s ebből a szép név kligaziáni illetve ról Szóbel Mór h eredményesen a lahon Porjesz La. Károlyné is, Mar Nagyenyeden Fen izben fáradozott Grósz Sára, Beyle mondné, Besztercé Keleceleg dr. Csik Weinberger Samu lehet elhallgatni dozatkétséget sor sor eluji textilker deajalista, tanusi szemben. Még egy egyesület főtikár Köszönettel Gábel

— Eljegyzés. J peni) és Steinber lős, Csehszlovákia külön értesítés h

— Harminc em aült a newyorki jele Newyorkból jele gyedben egyik ár mellett végkiárna vök olyan nagy hogy az áruház fértek be. Az ut meg verődött össz lókat az áruház ugy hogy ezek be sülés történt. A része asszony és

— Rennie Smi képviselő előadás Budapestről jelent demokratsa párt Smith angol min nap a Sándor-nez előadást tartott a előséről. Rennie S Donald kormány nélkülség leküzde többi európai orsz gének problémái okát a védvamos szuffot terem hall sel kísérte az ang

— Emeltmagas nádó Florida felé. Floridát újabb el gati. A Bahama-sz orkán közeledik. pont alá zuhant. áldozatul esett a herszállító hajó. ket kapott; a le helyzetbe került. ságyai hullámok hogy mentőcsónak

— Az olasz trón királyi hercegnő a brüsszeli lapok. A lapok a királyi kapcsolatosan Umberto trónörök ga királyi herceg külszöbön áll. II időelőtjének minős csak pihenés és Olaszországban

— Pokolgépet he ra Macedónia leg lán, Belgrádból j lentése szerint D. Kocseana közöfti hajnalban kézig esendőség azonna gálatot, de a rob senkij sem talált. etett vizsgálat az ritette, hogy poka elhelyezve, mely fölrobbantására az egy pokolgépet tal uti sorompó mello

A zsidó kórház hírel. Vették a következő jevelet: Tekintetes Szerkesztőség! B. lapjuk vasárnap csúszta meleg szeretettel foglalkozott a kórházegység által beindított fehérmemű-gyűjtési akcióval. Tényleg, nehéz munkánk egyik legkedvesebb, legszebb momentumja az a szeretet és az a lelkesség, áldozatkészség, mellyel zsidó hölgyeink széles országban a fehérmeműgyűjtést felkarolták, azonban a hirben némi tévedések esusztak be és sokan ki is maradtak ebből a szép névsorból, melyet kérünk kiigazítani, illetve pótolni. Jelesül Zsibó-ról Szóbel Mór hitk. elnök buzgólkodott eredményesen a fehérmemű ügyben, Zilahon Porjesz Lajos, Déván özv. Mihály Károlyné is, Marosújváron Kohn Adolf, Nagyenyeden Fenichel Mórné, aki több ízben fáradozott ez ügyben, Naszódon Grósz Sára, Bejlenben Weinberger Zsigmondné, Besztercen özv. Kallus Lajosné, Kejceleén dr. Csillag Emánuelné, Désen Weinberger Samuné stb. stb., de nem lehet elhallgatni azt a nagyszabású áldozatkészséget sem, amelyet egy egész sor cluji textilkereskedő, engroszista és detailista, tanusított egyesületünkkel szemben. Még egy kis helyreigazítás: Az egyesület főtitkára dr. Hamburg József. Köszönettel Gábel Vilmos, titkár.

Eljegyzés. Jakabovics Irénke (Lupeni) és Steinberger Sannuel (Nagyszőlős, Csehország) jegyesek (Mindan külön értesítés helyett.)

Harminc ember súlyosan megsebesült a newyorki áruház végiárusításán. Newyorkból jelentik: A Brooklin negyedben egyik áruház egydolláros árak mellett végiárusítást rendezett. A vevők olyan nagy számban jelentkeztek, hogy az áruház helyiségébe már nem fértek be. Az utcán szintén hatalmas tömeg verődött össze. A tömeg az előlábokat az áruház kirakataihoz szorította, úgy hogy azok betörttek. Harminc sebesülés történt. A sebesültek legnagyobb része asszony és gyermek.

Rennie Smith angol munkaspárti képviselő eladást tartott Budapesten. Budapestről jelentik: A magyar szociál demokráta párt meghívására Rennie Smith angol munkaspárti képviselő tegnap a Sándor-utcai régi képviselőházban előadást tartott a munkanélküliség kérdéséről. Rennie Smith ismertette a Mac Donald kormány programját a munkanélküliség leküzdésére: azután áttért a többi európai országok munkanélküliségének problémájára, melynek legfőbb okát a védvamos politikában látja. A szűfolt terem hallgatósága nagy tejszettel kísérte az angol képviselő előadását.

Emeletmagas hullámokat haj a tor nádi Florida felé. Newyorkból jelentik: Florida újabb elemi katasztrófa fenyegeti. A Bahama-szigetek felől hatalmas orkán közeledik. A hőmérséklet fagypontra aludhat. A borzalmas orkánnak áldozatul esett a Domira nevű angol teherszállító hajó. A viharban a hajó léket kapott, a legénység kétségbeesítő helyzetbe került, mert az emeletmagas segény hullámok lehetlenné teszik, hogy mentőcsónakot bocsássanak le.

Az olasz trónörökös és egyik belga királyi hercegnő eljegyzéséről beszélnek a brüsszeli lapok. Brüsszeli lapok: A japok a király olaszországi útjával kapcsolatosan arról írtak, hogy Umberto trónörökös és Maria Jozefa belga királyi hercegnő eljegyzése közvetlen közelben áll. Illetékes helyen a hírt időelőtűnek minősítik. A király egyelőre csak pihenés és üdülés céljából volt Olaszországban.

Pokolgépet helyeztek el a vágányok ra Macedónia legnagyobb vasúti vonalán. Belgrádból jelentik: A Pravda jelentése szerint Délserbiában a Stip és Kocseva közötti vasútvonalon tegnap hajnalban kézigrántat robbant föl. A esendőség azonnal megindította a vizsgálatot, de a robbanás helyéhez közel senki sem talált. A vágányokon megindított vizsgálat azonban rövidesen kidzritette, hogy pokolgép is volt a síneken elhelyezve, melyt a legközelebbi vonat fölrobbantására szántak. Később még egy pokolgépet találtak a Stip előtti vasúti sorompó mellett is.

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

A Magyar Színház műsora:

Pénteken este 9-kor: A pók. (3-adszor. Napibérlet 7 sz. A. Sorozatsz. 35.) Szombattól kezdve a színházi előadások kezdete fél 9-kor.

Szombat este fél 9-kor: A pók (4-edszer. Napibérlet 7. sz. B. Kezdeté pont fél kilenckor! Sorozatsz. 36.) Szombaton este 11-kor: Tynkketrec. (Éjjeli előadás, csak felnőtteknek; nagyon olesó mozihelyárrakkal. Jegyek árai: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám 37.)

Vasárnap d. u. 3-kor: János vitéz. (Solthy Györggyel. Nagyon olesó mozihelyárrakkal. Jegyek árai: 50, 40, 30, 20 és 10 lej. Sorozatszám 38.)

Vasárnap 6 órákor: Volgabár (Operett-újdonaság, 5-ödször. Kondor Ibolyával. Tompa Bélával. Háasz Aladár-al. Sorozatszám 39.)

Vasárnap este 9-kor: Az utolsó Verébély leány. (László Andor vendégjátékával. Bérjatszinegben. Sorozatszám 40.) Hétfőn este fél 9-kor: Mesék az írógepről (László Andor vendégjátékával. Napibérlet 7 sz. C. Sorozatszám 41.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Pénteken szept. 27-én 4 és félhét órákor: 1. Az elsodort ember. (Emil Jannings mesteralkotása.) Veszedelmes bűbáj (Vigjáték, 7 felvonásban. Főszerepben: Esther Ralston.) 3. Pótképek. Rekord műsor! Két és félórás előadások. Helyáarak: 30, 20 és 10 lej.

Szombattól, szeptember 28-tól kezdve az előadások kezdetének ideje megváltozik. Szombattól kezdve az előadások 3 órákor és félhét órákor kezdődnek.

Szombaton szept. 28-án 3 és félhét órákor: 1. Az elsodort ember. (Emil Jannings mesteralkotása. 2. Veszedelmes bűbáj. (Vigjáték 7 felvonásban. Főszereplő: Esther Ralston) 3. Pótképek. Rekord műsor! Két és félórás előadások. Helyáarak: 30, 20 és 10 lej.

Vasárnap szept. 29-én délelőtti 11 órákor: Puszták törvénye. vagy A texasi lovas. Kalandor történet. Főszereplő: Tim iMc. Coy. Helyáarak: 15 és 10 lej.

Corso-filmszínház műsora

Pénteken 5, 7, 9 órákor nagy premier. Gróf Monte Cristo. Alexander Dumas világhírű regénye után. Teljesen új és eredeti rendezés. Extra produkció. Főszerepben Lil Dagover, Jean Angelo, Mari Glory.

Szombaton fél 5, 7 és fél 10 órákor Gróf Monte Cristo, Alex Dumas felejthetetlen regénye után. Teljesen új feldolgozásban és rendezésben, 11 hatalmas felvonásban. Két és félórás előadások. Főszereplők: Lil Dagover, Jean Angelo, Mary Glory és Bernhard Goetzke.

Vasárnap fél 5, 7 és fél 10 órákor Gróf Monte Cristo, A. Dumas világhírű regénye után. Teljesen új feldolgozásban és rendezésben. 11 hatalmas felvonásban. Két és félórás előadások. Főszereplők: Lili Dagover, Jean Angelo, Mary Glory és Bernhard Goetzke.

Select-mozgó

Péntek, szept. 27. Ave Maria főszerepben Iris Arlan, Werner Pitschau. Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órákor. 3-kor mélyen leszállított helyáarak. 5, 7 és 9 órákor orgona, énekkar és szólo.

Szombat, szept. 28. Ave Maria, főszerepben Iris Arlan, Werner Pitschau. Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órákor. 3-kor mélyen leszállított helyáarak. 5, 7 és 9 órákor orgona, énekkar és szólo.

Vasárnap, szept. 29. Ave Maria, főszerepben Iris Arlan, Werner Pitschau. Előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órákor. 3-kor mélyen leszállított helyáarak. 5, 7 és 9 órákor orgona, énekkar és szólo.

Uránia-mozgó

Péntek, szept. 27. Levegő királya, izgalmas rendőrfilm gyönyörű felvételekkel. Szombat, szept. 28. Levegő királya, izgalmas rendőrfilm gyönyörű felvételekkel. Vasárnap szept. 29. Levegő királya, izgalmas rendőrfilm gyönyörű felvételekkel.

A miniházi iroda közleményei:

Szökik az asszony! A jövő hét meg fogja hozni az idei évad nagy bombáját. A Szökik az asszony évtizedek óta a leg nagyobb operetta siker. Budapesten hónapok óta megszakítás nélkül adják s miután még most is hetekkel előbb elkap kodnak minden jegyet az előadásokra, beláthatatlan ideig fog a Szökik az asszony nralkodni a budapesti színházi élet ben. Minden eddigi operettésikert éghmályosított a Szökik az asszony. Kedden este lesz a Szökik az asszony premiereje. Tiz egymásutáni estén fogják adni a Szökik az asszony-t.

Vasárnap délután: János vitéz és Volgabár. Vasárnap 3 órákor a legszebb magyar operettet, a János vitézt adják, nagyon olesó helyáarakkal (50, 40, 30, 20 és 10 lej egy-egy jegy ára). Vasárnap d. u. 6-kor pedig a Volgabár című francia operette újdonaságnak lesz az ötödik előadása.

Figyelem! Holnap estétől az előadások pont félkilenckor kezdődnek! Holnap, szombattól kezdve fél órával korábban, vagyis pont félkilenckor kezdődnek a színházi előadások.

Holnap este félkilenckor: A pók — negyedszer. A legzeneszebb amerikai detektivdráma. A pók körül szinre holnap este. Előadások kezdete: pont félkilenckor.

László Andor vendégjátéka. Két estén át a kolozsvári közönség kedvence. László Andor lesz a vendége a színháznak. Vasárnap este az Utolsó Verébély-lányban, hétfőn este pedig a Mesék az írógepről, című újdonaságban lép fel László Andor. Rendés helyáarak.

Ma és holnap: Elsodort ember — Jan. ningssal. A magyar színháznak most briliáns mozi-műsora van: 1. Elsodort ember. (Emil Jannings leghálásabb mesteralkotása.) 2. Veszedelmes bűbáj (Ester Ralstonal). 3. Pótképek. Hatalmas kettős műsor; csak két napig látható, és pedig: ma (pénteken) d. u. 4-kor és félhét-kor; holnap (szombaton) 3-kor és félhét-kor. Helyáarak: 30, 20 és 10 lej.

Vasárnap d. e. 11-kor: Puszták törvénye, vagy a Texasi lovas — 15 és 10 lejes helyáarakkal. Izgalmas és érdekesítő cow-boy-dráma lesz a vasárnap délelőtti matiné műsorán. Cím: Puszták törvénye vagy a texasi lovas. Helyáarak: 15 és 10 lej. Előadás kezdete 11 órákor.

Művészi
perzsaszőnyeg
szővött gobelin, karamani függöny, külföldi fonalak, szövőkellékek legelőnyösebb beszerzési forrása.
SCHULHOF EMILNÉ
Oradea, Str. Ep. Ciorogariu (Uri-u.) 14.

Présalmát vagontételekben vásárolunk
Ajánlatok
Goldschmiedt Bank
RT. ARAD
cimre küldendők

Rádió műsor

Idő: közép európai

Péntek, szeptember 27.

Budapest. 9.15: A m. kir. 1. honvédegyezred zenekarának hangversenye. 1. Frisay: 1-86 honvédegyezred diszidulója. 2. Vollstaedt: A szép spanyol nő — keringő. 3. Mendelssohn: Hebridák — megnyitó. 4. Puccini: Bohémélet — ábránd. 5. Schubert: h-moll szimfónia. 6. Leoncavallo: Mattinata — dal. 7. Urbach: Zenés táviratok — egyveleg. 9.30: Hírek. 12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés. 12.05: A Mandígs szalózenekar hangversenye. 1: Mendelssohn: Ahalia — megnyitó. 2. Verdi: Aida — fantázia. 3. S. Ochs: Scenes humoristidues. 4. Schebeck: Porcellánbábák — balett. 12.25: Hírek. 13: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 14.30: Hírek, éjelmiszerek. 15.45: Fulton-rendszerű képátvitel. 16.20: Thury Mari amesedélutánja. 16.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 17.10: A Központi Statisztikai Hivatal előadása. Sibelka-Perleberg Artur dr.: „A magyar kereskedelem és a világpiac”. 17.45: Operett-részletek. 1. Strauss: A királyné eszpekkendője — megnyitó. 2. Offenbach: Parisi éj — egyveleg. 3. Falj: Pampadour — egyveleg. 4. Jacobi: Leányvásár — egyveleg. 5. Neudal: Lengyelvér — egyveleg. 19. Frank Caesar: d-moll vonósnygyes. 2. senyeredmények. 19.45: A Waldebauer-Kerpely vonósnygyes hangversenye. 1. Frank Caesar: d-moll vonósnygyes. 2. Beethoven: C-dur vonósnygyes. Op. 59. No. 3. Utána: Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye. 22: Pontos időjelzés, időjárásjelentés és hírek. Majd: Gramofónhangverseny.

Barcelona. 22.05: Esti hangverseny.

Basel. 21: Népszerű est.

Berlin. 19.30: Ernst Steffanszerzői estje. 20.30: Nápolyi népdalok. 22.30: Operett-részletek.

Bern. 20.30: Zenekari hangverseny. Közreműködik: Margit Thomann (szoprán). 22.15: Késői hangverseny.

Belgrad. 20.30: szónátaest.

Bolzano. 21: A házizenekar hangversenye.

Bordeaux. 19.30: Zenekari hangverseny. 22.20: Katonazene. 22.30: Táncczene.

Breslau. 19.10: Saljnpin-gramofónlemezek. — 20.30: Tánccsvittek.

Brinn. 22.20: Katonazene.

Bruxelles. 20.15: A házizenekar hangversenye.

Bucuresi. 20: Szimfónikus hangverseny. 22.45: Szimfónikus hangverseny.

Frankfurt. 20: Leo Fall: „Florida” című operettjének előadása. 22.45: Szórakoztató zene.

Genova. 20.45: G. Puccini: „Tosca” című operájának közvetítése.

Hamburg. 20: A Norag zenekarának hangversenye. 21.30: Őszi bál-est.

Hilversum. 22.10: Gramofónhangv.

Huizen. 16.40: Rádió-kvarzett.

Katowitz. 20: Anja Kitchmann hangversenyének hangv. 20.30. Szimfónikus hangv.

Kaunas. 19.30: Délutáni hangv. 20.40: Zenekari hangverseny.

Köln. 20.45: A régi idők táncai és tréfái.

Königsberg. 20: A fuga művészeje, Bach-hangverseny. 22.30: Táncczene.

! Őszi és téli ujdonságok!

Kötött rukák, pulloverek, harisnyák, női konfekció megérkeztek. !!! Igen olcsó árak !!!

Tekintse meg vételkényszer nélkül

Hercules fiók Cluj,

Regele Ferdinand 13.

Közgazdaság

Harmadszor alakult meg a malomkoncentráció és remélhető most végleges formában

A koncentrált 40 bányai malom évi kapacitása 12 ezer vagon örlemény

(Timisoara-Temesvár, szeptember 26. Az Uj Kelet tudósítójától). — Az elmúlt vasárnap harmadikban mondotta ki a bányai malmosok által egybehívott nagygyűlés a hónapok óta vajdó malomkoncentrációt. Harmadszor döntött tehát a koncentráció kérdésében a malmosok közössége — de remélhetőleg ezúttal a legkomolyabb formában. Eppen ideje is, hogy a malmosok idejében észhez térjenek, most a válság legkomolyabb idejében, a tizenkettedik órában és egységes erővel mentsek a láthatáron tátongó örvény elől a menthetőt.

A vasárnapi nagygyűlés egyébként negyven, tehát a bányai malmosok 95 százalékát kapcsolta be az újonnan kimondott koncentrációba, aminek az élére Prochaszka Oszkár és Ede elnöki és Grosz Imre ügyvezetői minőségben kerültek. Ez a gyűlés végre a sokat vitatott kontingens kérdését is dűlőre vitte, mennyiben ugylászik, hogy az összes felmerülő differenciák ügyében közös platformot sikerült létrehozni. A kontingens megállapítása körül legfontosabb momentumként emeljük ki, hogy

a koncentráció évi kapacitását 12 ezer vagon örleményben állapította meg,

ami természetesen, az összes malmosok között megegyezéses kvóta szerint lett elosztva.

Most a koncentráció harmadszori alakulásával alkalmunk volt éppen a szőnyegen szereplő komoly ügyvel kapcsolatban Prochaszka Edevel, a Malmalom vezérigazgatójával elbeszélgetni, aki a koncentrációra vonatkozólag a következő felvilágosításokat bocsátotta rendelkezésünkre.

— Harmadszor alakulunk — mondotta — és remélhetőleg ezúttal végleges formában. Hiszen én is jelen volt a gyűlésen — fordult most felém — és így nyilván láthatta azt az őszinte lelkesedést, amely nyomon követte a koncentráció megalkadását, megállapító elnöki szentenciát. Most már kétségtelenül hiszem, hogy nem fog akadni rendbontó, aki szolidaritásunkat és valóban keservesen létrehozott egységünket szétbontaná. És ha mégis akadna ilyen, amiben azonban a mai körülmények között kétkedem a többiek, tehát azok a komoly elemek, akik megmaradtak a kommunizmusban, tudni fogják, bikkételesek-e azzal szemben, aki az egységes érdek árulója lett.

Ugyanancs a koncentrációval kapcsolatban szóaltatuk meg Grosz Imrét az új alakulat ügyvezetőjét is, aki az új vezető malmos generációt képviseli a bányai malomiparban.

— Rendkívül optimista vagyok a koncentrációt illetően — mondotta Grosz igazgató — mert sajnos mi türes-tagadás a gabonapiacra nagyon pesszimista hangulat üli meg a kedélyeket. Már pedig ugylászik ez az utóbbi jelenség nagyon is nagy kihatással van a mi egységítésünkre, mert most derül ki, hogy a koncentrációs gondolat most már olyan mentőívnek kezd bizonyulni a legszélesebb malmos rétegek között, mely egyedül biztos kiutat látszik a mai rettenetes össze-visszacsavarodott válságos helyzetben. Hiszen érthető is ez különben. Tessék elképzelni, hogy a buza ára ma paritásos alul áll országunkban. Tehát a malmos keresménye bármilyen produktivitást fejtsen ki naponta mégsem tud szert tenni reális haszonra. A külföld pedig még mindig nem jöhet számításba, mert dacára annak, hogy áránk paritásos alul állanak még mindig nem értünk el odáig, hogy felvehessük a versenyt a külföldi konkurenciákkal. Magyarországgal, a jugoszláviai vajdasággal és természetesen nem számítva még ide Amerikát is.

A koncentrációnak az főfeladata, hogy bimitálja a túltermelést és csupán

annyt produkáltasson a közösségbe tartozó malmosokkal, amennyire ebben a pillanatban az ország fogyasztói reflektálnak.

A koncentráció megállapította, hogy 12 ezer vagon az a szám, amely el kellhet a piacon. Ilyenformán nem lehet többé szó túltermelésről, mert a megállapított kapacitás semmi körülmények között nem meríti azt a kvantumot, mint amennyire tényleg szükség van a mi és szomszédos tantományainkban.

A két érdekes nyilatkozat eddig szól. A koncentráció különben november elsejével kezd meg működését, ami elé a Bányai gazdasági körökben osztohan érdeklődésel tekintenek. (f. m.)

Eredménytelen maradt a kolozsvári vasutasok tüzijára kiírt versenytárgyalás. Jelentették a napokban, hogy a CFR vezérigazgatósága a kolozsvári kerületbe tartozó vasutasok tüzifaszükségletének biztosítására 17.000 köbméter tüzifára írt ki árlejtést. Ennek az árlejtésnek tegnap volt a határnapja. Az árlejtésen csaknem minden számottevő fakeskedő megjelent, azonban konkrét ajánlatot mindössze csak ketten adtak be. Ezek az ajánlatok sem felelték meg a CFR által kiírt feltételeknek, úgy, hogy a pályázati felhívás eredménytelen maradt. A fakeskedők ugyanis a termelési hely legközelebbi állomásán akarják átadni a fát, hogy így megszabaduljanak a szállítási kezeltől és a szállítás közben történni szokott „súlyapadás”-sal járó felelősségtől. A CFR viszont a szállítási feltételek szerint a fa mennyiségéért való felelősséget egészen a vasutasszemélyzettől történő átvételig a szállítókra akarja hárítani. A kolozsvári bizottság ma estig újabb határdőt adott a fakeskedőknek s így talán remény lehet arra, hogy a pályázat mégis csak eredményes lesz s a dörgő vasutasok végre hozzá fognak jutni a megígért tüzifájukhoz.

Nincs több hivatalbeli portómentesség. A posta és a távírda központi igazgatósága körrendeletet küldött az ország összes postahivatalához, amelyben felhívja figyelmüket arra, hogy október elsején tul portómentes leveleket egyetlen jótékonysági, kulturális vagy sportegylettől sem szabad elfogadni. November 16-án tul pedig a közigazgatási és városi hatóságok sem élveznek portómentességet és ezek által a közhatalóságok által feladott postai küldeményeket is meg kell portózní. Október elsején tul a jótékonysági egyesületek kötelesek a most kibocsátás alatt levő és erre a célra készített bélyegeket használni, november 15-én tul pedig a közhatalóságok is az erre a célra kibocsátott speciális bélyegeket kötelesek használni.

Csehszlovákia nem vehet részt a reparációs bankban. Prágából jelentik: O. Niemayer, a Bank of England igazgatója több napos tartózkodásra Prágába érkezett. A kiváló szakember dr. Poschpi-schil, a Csehszlovák Nemzeti Bank igazgatójával tárgyalta ama problémákról, amelyek a reparációs bank felállítására vonatkoznak. A tárgyalás során szóba került az a körülmény is, hogy a Jung-tervezet értelmében az egyes jegybankok csak az esetben vehetnek részt a reparációs bankban, ha az illető pénzüzetet aranystandard följött rendelkezik. Mint, hogy Csehszlovákia eddig nem vezette be az aranyvalutát és a kormányválság következtében aligha várható, hogy a tél beállta előtt az erre vonatkozó törvény elintéződik. Csehszlovákia egyelőre nem vehet részt a reparációs bank megalapításában.

Minden jog fenntartva

Egy vagon félisten

Írta: Szabó Imre

Visszatette a folyóiratot a zsebébe és minthogy a pénzről szóló megjegyzésére a képviselő ur a torkát riszálta, Alex Gerold a világot tapasztaltak fölényével rem habozott nyílt célzásokat tenni a kijárásiért járó tiszteletdíjára.

A képviselőnek kész blankettái voltak erre. Nem az asztalon heverő irat-halom között, hanem a bár-tündér illatos levélkéje mellett, kivett egyet és kitöltötte az összeg és garancia rubrikáit. Garanciaként a szintársulat felszerelése szolgált.

— Iszik egy konyakot? Megittak vagy öt-öt pohárral az illatos, erős italból, a képviselő ur felmelegedett és tegezte a dírkort.

— Vannak jó nőid? — kérdezte.

— Öten vannak, csupa igaz, nagy talentum. De most hozzánk csatlakozott Kisepevben egy szibériai macska, ami lyenhez hosszú pályámon nem volt szerepém. Csupa tűz, csupa szív, csupa ellágyulás, csupa gyűlölet és csupa szeretet. És érintetlen.

A képviselő megint a torkát köszörülte. Alek Gerold azonban nem beszélt tovább a lányról, hanem még ennél is érzékenyebb oldalán tapogatta ki a képviselő urat.

— Mondd, nem írtál fiatal korodban darabot?

Széles mosoly hömpölygött át a képviselő ur ápoltt, zsiros ábrázatán. Újra öntött.

Köhintett és zavartan kereste a feleletet. Alex Gerold be sem várta.

— Nem fontos, hogy a darab jó legyen. A rendezőm a legnagyobb szemétdől aranyat csinál.

Erre a biztatásra a képviselő ur elárulta, hogy otthon két szindarabja porlad évtizedek óta és ifjusága föltámasztá játná, ha e műveket szíre lehetne hozni.

— Meglesz, pajtas, csak szerezd meg a koncessziót! Meglegyen, ez a fontos.

Még két pohárral ittak, a képviselőnek zúgott a feje, de a direktor birta az italt, föl volt lelkesülve, átölelte új barátját és szivére kötötte, hogy okosan járjon el, egyenest a miniszterhez menjen, a fejhez, ne hojmi törvénykukachoz valamelyik büroba.

— Szervusz!
— Szervusz!

A képviselő ur a parlamenti büffében találta a minisztert. A szépművészetek legfőbb irányítója maga is kifinomodott, művészi szemléletű ember volt, akinek ötvenkét éves korában megjött a jobb belátása, fölhagyott a költészettel, ugy-szintén a nemes prózával, nekiállott politikálni, kinézte magának az embereit, beilleszkedett a konjunkturába és ahogy megjött az alkalom ügyesen gyümölcsöztette kisdud irodalmi teljesítményeit. Mint nemzeti író barátai miniszteri tárcához segítettek, ahol a körülményekhez képest jól érezte magát. Tekintélye érdekében szakállt eresztett, a föbb művészi pozíciókba lehetőleg rokonokat rendelt ki, barátai számára könnyű stallumokat és ösztöndíjakat szerzett, ő maga mügyűjtő lett és némiest esztéta. Kialta az olasz reneszánsz filozófiájáról írott egyik ifjusági dolgozatát, amiért az akadémia méltó pompa közepette hallhatatlanjai közé választotta.

A miniszter egyedül ült egy sarokasztalnál, nem szerette evés közben a társaságot, de a képviselő ur abban a mo-hóságán, hogy immar színpadon lát hatja fiatalágának legszebb szív és elmevirágait, erről egészen megfeledkezett. Mélyen meghajolt a miniszter előtt, ki akkor éppen horát hörpintette.

A miniszter kedélyes lett az italától és szívesen helyet mutatott.

— Mi járban vagy barátocskám! Sajnálom, hogy a multkor elhívtak a klubból és nem tudtam gratulálni szép beszédedhez.

Halat evett a miniszter, olyan ételt, aminek szálkái és finom réteges husa különös ékezesi figyelmet követel. Ez volt oka annak, hogy a képviselő ur hosszú dikciója alatt, amit a kisebbségi színészek istápolásáról tartott, fel sem nézett tányéráról.

A képviselő ur beszélt, beszélt, végül kirukkolt a kivánságával. A miniszter nyugodtan lejárólto szajvétájával az arcát, pénztárcája után nyult és nagyuri nyugalommal kivette a jegyzeteit. Kicsit böngészett közöttük.

— Kedves barátom megbocsátsz, de a színjátszási koncessziókat megadhatja a tizennyolcadik szekció főnöke, enyje, el sem tudom olvasni a nevét. De azért ereggy csak el hozzá bizalommal. Barátom, hozzám nagyobb ügyekkel gyere.

Kezét nyújtotta és lekötéjezően rámosolygott. A képviselő visszamosolygott kissé keserűen, mélyet hajolt és elhagyta a művészetek földj helytartóját.

A tizennyolcadik szekció főnöke egészen más eset volt. Ez az ur teljesen elütött sok tekintetben a miniszterrel. A minisztert a művészet meleg párája vette körül, az artiztikum puhasága és derűje, természetes udvariasság, aminek lelkiekben, a kedélyben él a gyökere. A tizennyolcadik szekció főnöke komor ur volt, fekete keretes szemüveggel. Merev, esontos, hideg képerő apokaliptikus fölelmek áradtak, mint Dürer jóvasárlól. A képviselő olyan félelmet érzett, mint erdő közepén estszürkületkor.

De jelezte, mint egy fűtűrésző vándorlegény.

— Csodálom — szólalt meg a kongó, földalatti hangján a főnök ur — miután hidegen végighallgatta a képviselő urat, aki előadta a kisebbségi művészet támogatásának nagy horderejét. Csodálom, hogy hazánk törvényhozásának egyik tagja idegen művészet mellett emel szót, ugyanakkor, amikor a mieink éheznek, amikor eladják tehetségüket, amikor nagy nyomorukban rákényszerülnek a legszomorubb dolgokra.

— De kérem, az idegen művészet megismerése gazdagítja hazánk kulturincsét, — dacoskodott a képviselő. Más országokban valóságos csábítják az idegen színészeket.

Ez már beleszólás volt a főnök ur szakmai dolgaiba. Csontos fekete arcát a harag pirja öntötte el és az asztalt csapkodva kérte ki magának, hogy valaki bejekontárkodjon a mesterségébe, amit három évtizede gyakorol a nemzet javára és feljebbvalói osztohan örömeire. Nincs még valaki az országban, aki annyira értené a színészet legrejtettebb vonatkozásait — indulatoskodott — mint ő, aki ezen ismeretei jussán valósággal esalhatatlan pápája annak, hogy mivel lehet és mivel kell gazdagítani az ország lakosságának kulturincsét.

A képviselő ur nem tartotta tovább az ügyet a kérvényt, amit a főnök ur elé tett visszavette, összehajlította és kézfogás nélkül kivonult a tizennyolcadik szekció fellegvárából.

— Fájdalom — közölte Alex Gerold ural és egy vesztett világ minden keserűsége panaszolt a szávaiból — fájdalom, minden befolyásomat latba vettem, minden összekötésememet ugyszólván lekoptattam a zsidó művészet érdekében, de mit lehetek egy áramlat ellen! Le kell zajlania ennek a mozgalomnak, azután majd lehet valamit csinálni.

Alex Gerold hidegen, az erős fizikumu emberek nyugalmával visszavette a kérvényét és bosszusan, de minden guty nélkül jegyezte meg:

— Én ezt nem tudom és nem akarom bevárni, kedves képviselő ur. Nekem szerződésem vannak színészekkel, terem-bérlőkkel, színházdirektorokkal. Üres gyomrok tátonganak felém. Ennélfogva más uton fogom megpróbálni a koncesszió megszerzését.

(Folyt. következik.)

Szerkesztő
S. Traha Bar...
Ejelli te...
ELŐF...
Egész év...
élebre...
Negyedév...
Egy hóna...
X évfol...
Szeptem...
568

Három

zeti sajtó eg...
nása az volt...
szemita újsá...
reagált, mint...
rogna a zsidó...
Tárogatoban...
rikkantottan...
sajtó ágyuval...
a verebekre...
uj és moder...
megindítottuk...
hogy szakított...
nális sajtópo...
zitiv zsidó es...
sebbségi polit...
sajtó cékkitüz...
nünket szemr...
gáltunk mind...
getésre, hogy...
den kis cuzist...
de mi változ...
állásponkun...
rátainkat kell...
lenségeinket...
lemben, hogy...
velük. A sajtó...
tuk használni...
Kek védelme...
tuk erőinket...
zarolni.

Ha most...
zünk három...
lentéktelen sa...
szük ezt azért...
vasónk hivta...
juk, másrészt...
s. simptomatiku...
megnyilatkozá...
gyar sajtó ber...

Kezdjük a...
sóvel és egyb...
Megjelenik Li...
"yarság" nev...
ése bizonyára...
előttünk, ha e...
megkékczeruzá...
nyát. Ez a li...
bukovinai ar...
foglalkozva...
tesz az erdély...
tulságosan kis...
közölték ezek...
által veszélye...
közeledést...
írja a Lippai...
sajtó ezt a szí...
mint Cuza p...
ségellenes pr...
jöheth mind...
felel meg a val...
párt magyar...
zeti kisebbség...
ennek a nem...
vezetnek külf...
nemzetiségü...
már világos...
juk, hogy a C...
nyelvű hivata...